

A DEVELOPMENT PLAN FOR TOURISM IN KOH SI CHANG, CHON BURI PROVINCE

Khanittha Duangchuen^{1*}, Sarunya Lerdputtarak¹,

Sa-nguansak Phesat sa-nguan¹, Kodchaporn Noramart¹

¹Graduate School of Commerce, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

ABSTRACT

The objective of this study is to propose a development plan for tourism in Koh Si Chang area of Chonburi province. This is a qualitative research using in-depth interviews in collecting data from 15 people consisting of 5 civil servants, 5 entrepreneurs, and 5 tourists. The strengths, weaknesses, opportunities, and threats of tourism of Koh Si chang are analyzed in order to build a development plan.

The results reveal that Koh Si Chang could be further developed to be a tourism landmark of Chonburi with more participation of people in community in formulating a development plan for the area. In fact, Koh Si Chang has high potential for attracting more tourists since it has a unique culture and many interesting historical places. However, insufficient facilities and accommodations appear to be obstacles. Thus, higher participation from related individuals, communities, and organizations are essential. For example, the government should allocate more budgets to develop underutilized areas around Koh Si Chang while entrepreneurs should develop their service competencies and skills. At the same time, communities should actively participate in developing the place while tourists should help preserve the environments and natural resources.

Keywords: Development plan, tourism, participation

*Corresponding author: E-mail address: nid_fam@hotmail.com

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง^๑ ตำบลท่าเทวะหงษ์ อ่าเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ชนิมรสา ดวงชื่น¹, ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์², สงวนศักดิ์ เกสัชสงวน³, กษพร นรматย์⁴

‘วิทยาลัยพยาบาลชีวศาสตร์’ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี, 2013। ประเทศไทย

บทคัดย่อ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง ดำเนินการท่าเรือวังน้ำ อุบลฯ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เกาะสีชัง ระเบียบวิธีการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นายกเทศมนตรีตำบลเกาะสีชัง 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 3 คน ประธานชุมชน 3 คน ผู้ประกอบการ 5 คน และนักท่องเที่ยว 5 คน รวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชังทั้งสิ้นจำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐชี้ช่องส่วนตัวส่งเสริม ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีได้ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาภาครัฐชี้ช่องการประกอบอาชีพของตนและมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นต่อโครงการในการพัฒนาภาครัฐ นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์รวมถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ประจำภาครัฐซึ่งมีศักยภาพสามารถพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งปัจจุบันภาครัฐมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังไม่รองรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งควรปรับปรุงการบริการเดิมด้านให้มากขึ้น จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐควรมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐควรมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในศักยภาพที่มีอยู่เดิมและควรพัฒนาทรัพยากรกรท่องเที่ยวที่ปัจจุบันไม่ได้ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้ประกอบการควรพัฒนาทักษะและความสามารถในการบริการ สำหรับชุมชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และสำหรับนักท่องเที่ยวควรมีจิตสำนึกรักค่านองค์กรอนุรักษ์ทรัพยากรกรท่องเที่ยว

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยว, ศักยภาพการท่องเที่ยว, การมีส่วนร่วม

บทนำ/ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม
จากนักท่องเที่ยวทั่วโลกและติดอันดับที่ 4 ของประเทศไทย
ที่น่าท่องเที่ยวที่สุดในโลกประจำปี พ.ศ. 2551 จากนิตยสาร
Conde Nest Traveler ในฐานะที่เป็น “Land of smiles”
อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีผู้คนที่มีอัธยาศัย ให้การต้อนรับ
ท่องอุ่นและเป็นเจ้าบ้านที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทย
เป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูงเนื่องจาก

มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความงดงาม และมีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เคพะเจ่นอยู่มากนายกจะพยายามนำภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางแห่งประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยทวารวดี ขอม และสุโขทัยรวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์และอารcheology จำนวนมากในภาคตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายทะเลที่มีความโดดเด่นและได้รับการยกย่องนานัมนานา

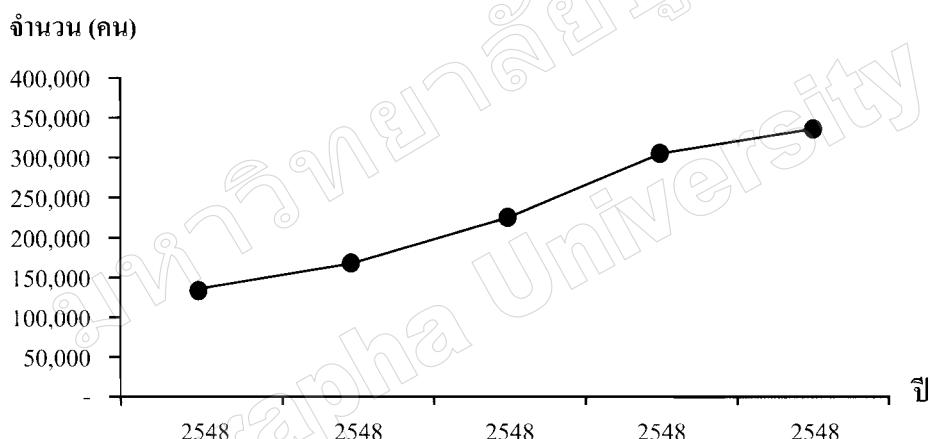
“เพื่อนำออกแห่งบูรพาพิศ” ซึ่งทางสีชังเป็นอําเภอหนึ่งของจังหวัดชลบุรี รวมถึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เนื่องจากเคยเป็นสถานที่เดิมของพระพะสและเป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดินของกรุงรัตนโกสินทร์ ลัง 3 พระองค์ คือ รัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมที่น่าสนใจ

นักท่องเที่ยวที่นิยมสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นหมู่เกาะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทางสีชังเป็นหมู่เกาะหนึ่งที่น่าสนใจและมีศักยภาพการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้สังเกตได้จากแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากประมาณ 150,000 คน ในปี พ.ศ. 2548

เป็นประมาณ 250,000 คน ในปี พ.ศ. 2550 และประมาณ 350,000 คน ในปี พ.ศ. 2552 (เทศบาลตำบลเกาะสีชัง, 2553) แต่อย่างไรก็ตี เกาะสีชังยังคงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นหมู่เกาะอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน โดยพิจารณาจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่ยวในหมู่เกาะจังหวัดชลบุรี เช่น เมื่อเปรียบเทียบกับเกาะล้าน พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 1,825,000 คน (ชลบุรี 108 ดอทคอม, 2549) ในขณะที่นักท่องเที่ยวเกาะสีชัง มีเพียง 338,685 คน ซึ่งน้อยกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเกาะล้านถึง 5.39 เท่า

ผู้จัดการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นพบว่า เกาะสีชังเป็น

กราฟแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่เกาะสีชัง

ภาพที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่เกาะสีชัง (เทศบาลตำบลเกาะสีชัง, 2553)

หมู่เกาะหนึ่งที่น่าสนใจและมีศักยภาพการท่องเที่ยวแต่ยังคงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นหมู่เกาะอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักรถึงความสำคัญของการพัฒนาเกาะสีชังให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอีกแห่งของจังหวัดชลบุรี จึงทำการศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง

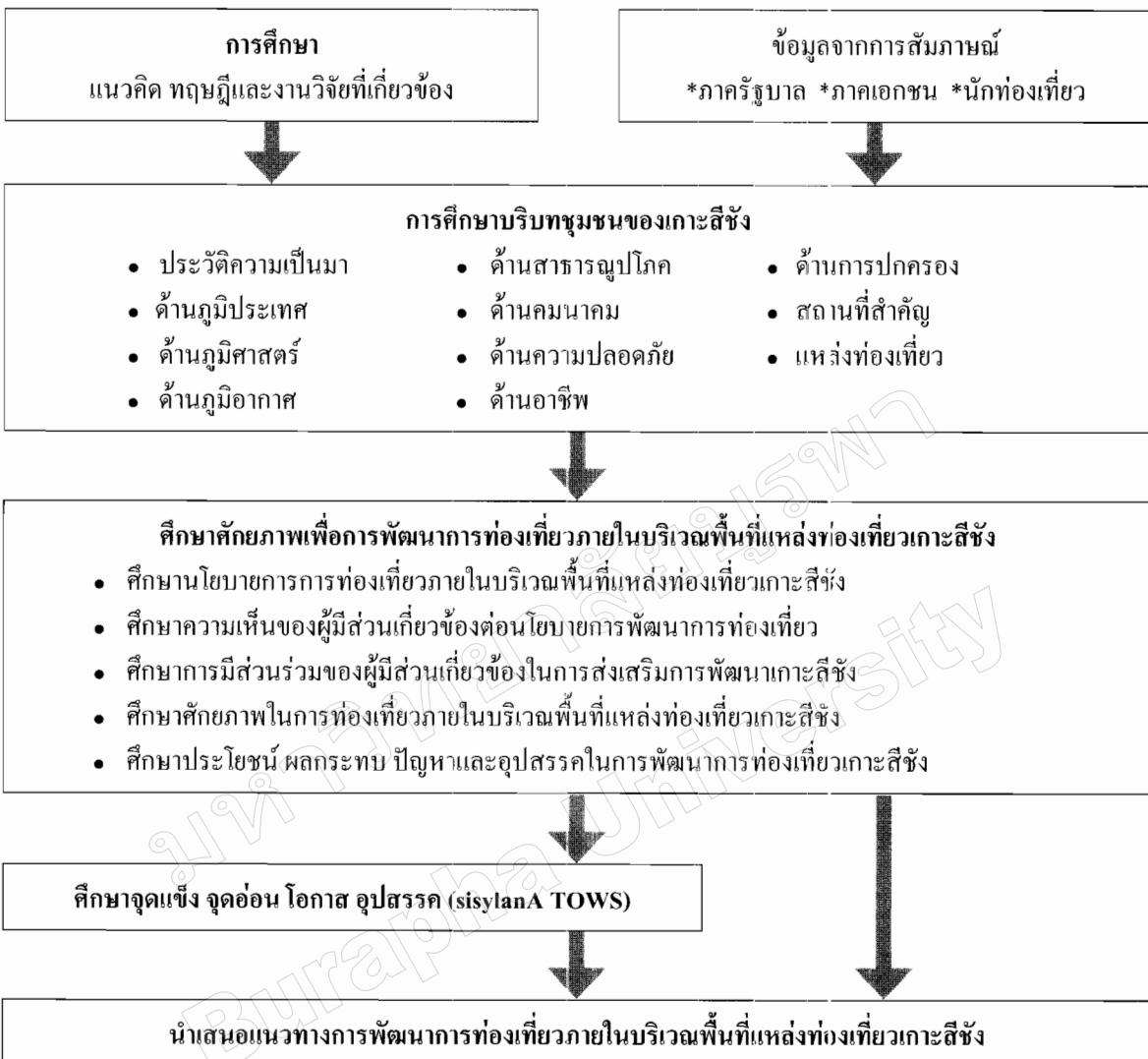
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษารูปแบบของเกาะสีชัง นโยบาย

ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชังของผู้มีส่วนได้เสียข้อ

- เพื่อศึกษาศักยภาพเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง
- เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง
- เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทางกายภาพ ชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับท้องถิ่น จังหวัดและประเทศ
- สามารถนำเสนอให้กับจังหวัดในการพิจารณา เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา การท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ ในการ พัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

1. ทฤษฎีการประเมินศักยภาพความพร้อมในการ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชน
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, หน้า 161) ระบุว่าการ ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้
- 1.1 ศักยภาพความพร้อมด้านความพร้อม ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว
  - 1.2 ศักยภาพความพร้อมด้านการเข้าถึง ทรัพยากรท่องเที่ยว
  - 1.3 ศักยภาพความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดทางการท่องเที่ยว

- 1.4 ศักยภาพความพร้อมด้านบริการท่องเที่ยว
 1.5 ศักยภาพความพร้อมด้านการประชาสัมพันธ์
 เพียงแต่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

1.6 ศักยภาพความพร้อมด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.7 ศักยภาพความพร้อมด้านการจัดทำนักท่องเที่ยว

2. แนวทางการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน

เกิดชาย ช่วยบำรุง (2552, หน้า 124) ระบุว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน มีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

2.1 ด้านกลไกการจัดการ หน่วยงานทางภาครัฐโดยเฉพาะเทศบาลควรกำหนดนโยบายในการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

2.2 ด้านพื้นที่ พัฒนาปรับปรุงระบบการบริการสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน คุกคลอง การระบายน้ำ ประปา ไฟฟ้า การกำจัดขยะและส่งเสริมการพัฒนาภูมิทัศน์ภายในชุมชนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

2.3 ด้านบริการ ประชาชนในพื้นที่ต้องมีส่วนร่วมในฐานะเจ้าบ้านและมีความรู้และความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่จะนำเสนอต่อนักท่องเที่ยว รวมทั้ง มีจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมชุมชน เพื่อถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวโดยใช้รูปแบบวิธีชีวิตที่เปลี่ยนไปด้วยรอบขึ้นและนำໄจไปเครื่องชุมชน

3. แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549, หน้า 247-256) เป็นแนวคิดที่มุ่งดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและเสริมแต่งแหล่งท่องเที่ยวจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้น ต่อไปนี้จะทำการศึกษาลึกการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วซึ่งมี 8 ขั้นตอน และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 1 การพัฒนาสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว

ขั้นตอน	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่
1	สำรวจแหล่งท่องเที่ยว	สร้างสิ่งดึงดูดใจสำหรับท่องเที่ยวใหม่
2	การจัดแบ่งเขตพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว	พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
3	สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม	ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบ
4	จัดกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบการพัฒนา
5	ประเมินความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว	จัดสรรงบประมาณในการพัฒนา
6	ศึกษาผลกระทบของการพัฒนา	พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
7	ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	
8	จัดทำงบประมาณในการพัฒนา	

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบเกี่ยวกับนโยบายการท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางวิชาชีพจากภาคธุรกิจ และ

ความคิดเห็นของภาคเอกชนต่อการบริหารจัดการรวมถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวของเกาะสีชังในด้านต่างๆ อย่างละเอียดโดยเลือกศึกษาประชากร 3 กลุ่ม ที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง

รวมทั้งสิ้น 15 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ภาครัฐบาล ได้แก่ นายกเทศมนตรีเกาะสีชัง 1 คน ซึ่งเป็นผู้วางแผน, กำหนดนโยบายของการท่องเที่ยว และประธานชุมชน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ประสานงาน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน ภาคเอกชน, ผู้ประกอบการ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่พัก ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการขนส่ง ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก รวมจำนวน 5 คน นักท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ที่เดินทางมาเที่ยว และพักค้างคืนในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง รวมจำนวน 5 คน ซึ่งการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบวิเคราะห์ภูมิ เลือกพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยและมีความยินดีที่จะให้ข้อมูล โดยในวันที่ทำการสัมภาษณ์ ขออนุญาตในการจดบันทึก และบันทึกเสียง ตลอดระยะเวลาการสัมภาษณ์ โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45-90 นาที ข้อมูลที่ได้ทำการสัมภาษณ์มาในแต่ละวันจะถูกนำมาทำการบันทึกและถอดเทปเพื่อสรุปใจความสำคัญเพื่อการวิเคราะห์ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ชุมชนเกาะสีชังตั้งอยู่บนเกาะขนาดเล็กกลางทะเล อよู่ห่างจากฝั่งอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีประมาณ 12 กิโลเมตร เทศบาลตำบลเกาะสีชังเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการเกาะสีชัง ด้วยวิสัยทัศน์ของเทศบาลเกาะสีชัง ที่ว่า “พัฒนาเกาะสีชัง ให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีคุณภาพสูงแวดล้อมที่ดี มีวิถีชีวิตชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และระบบนิเวศที่เป็นเอกลักษณ์ และสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น จังหวัดและประเทศได้อย่างยั่งยืน” โดยนายกราชการท่องเที่ยว เทศบาลเกาะสีชังได้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง มีทั้งหมด 4 ประการ ด้วยกันคือ 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่สักยภาพเพียงพอ ต่อการรองรับนักท่องเที่ยว 2) พัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว 3) ขัดกรายระบบบริการพื้นฐานและลิ้งอำนวยความสะดวก ให้กับชาวบ้าน 4) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยปกติเทศบาลจะมีการทำประชาคมหมู่บ้าน เป็นประจำทุกปี เพื่อบันทึกลงในแผนพัฒนา 3 ปี ยกเว้น

กรณีที่จะมีโครงการขนาดใหญ่ ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะต้องทำประชาคมเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากการทำประชาคมประจำปี สำหรับการถ่ายทอดตนโดยนัยดังกล่าวไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง GO-M กล่าวว่า “จะมีการประชุมชี้แจงว่าจะทำโครงการอะไร ที่นี่จะต้องมีรายละเอียดของแผนงานที่จะปฏิบัติ พร้อมการวิเคราะห์ถึงประโยชน์ที่ทุกฝ่ายจะได้รับจากการดำเนินโครงการ”

ทั้งภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาครัฐจะมีการสำรวจความคิดเห็นจากชุมชน โดยให้เขียนโน้ต ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นชุมชนจะเสนอว่าต้องการอะไร ในด้านของเทศบาลจะเสนอแผนงานที่เทศบาลจะทำให้ชุมชนทราบ พร้อมแจ้งให้ชุมชนทราบว่าโครงการที่จะทำ มีประโยชน์กับชุมชนอย่างไร ส่วนด้านการปฏิบัติทางเทศบาลจะมีทีมงานในการดำเนินการ

ความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว นโยบายที่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้กล่าวถึงหนึ่งกันมืออุ่นกันมืออุ่นเรื่องคือ 1) การทำถนนรอบเกาะ 2) การพัฒนาช่องเขา ขาดและ 3) การพัฒนาหาดถ้ำพัง การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละหมู่บ้าน ในมุมมองของภาครัฐทุกท่านให้การสนับสนุนและเห็นด้วยกันโดยนัยดังกล่าว ซึ่งได้ให้เหตุผลไว้ว่าถ้าทำในมุมนี้ ดังกล่าวได้สำเร็จจะทำให้เกาะสีชังมีความเจริญมากขึ้น สามารถสร้างงานสร้างงานอาชีพให้กับประชาชน เพิ่มสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น และสามารถสร้างประโยชน์ให้กับประเทศไทย ให้เกาะสีชังอย่างมหาศาล

ส่วนมุมมองของภาคเอกชน นอกเหนือจากนโยบาย ภาคเอกชนมีความคิดเห็นว่าควรส่งเสริมให้ฝึกอบรมเด็กนักเรียนให้เป็นมัคคุเทศก์น้อยแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวในพระราชวังจุฬาภรณราชฐาน และ การสร้างตลาดให้กับแม่ค้าได้ขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวแล้วมีสถานที่ท่องเที่ยวให้เลือกหลากหลายมากขึ้น สามารถทำให้เกาะสีชังเจริญและมีเงินหมุนเวียนภายในเกาะเพิ่มมากขึ้น

ศักยภาพในการอ่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง สำหรับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) ศักยภาพความพร้อมด้านทรัพยากร้าวท่องเที่ยว ในเกาะสีชังมีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์และมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นชายหาด เกาะ ถ้ำ แหลม และหน้าผา ซึ่งยังคงความเป็นธรรมชาติสูง ปัจจุบันนักท่องเที่ยวขึ้นไม่ทราบว่าเกาะสีชัง มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่วนหนึ่งมาจากการท่องเที่ยวเป็นผู้กำหนดสถานที่ในการท่องเที่ยวภายในเกาะ ให้กับนักท่องเที่ยว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทุกคนเข้าใจว่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะสีชังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่มีลักษณะเป็นเกาะคล้ายกัน เกาะสีชัง มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานที่มีความโดดเด่นของเกาะสีชังและมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ คือ พระราชวังจุฬาภูมิราชฐาน และศาลาเจ้าฟ่อเขาใหญ่ รวมถึงด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ประจําเกาะสีชัง

2) ศักยภาพความพร้อมด้านการเข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยวการคุณภาพสูงในภาคสีชั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การคุณภาพจากภาคลอยมาสู่ภาคสีชั้น และการคุณภาพภายในภาคสีชั้นปัจจุบันที่ท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งเด่นทางน้ำทะเลเป็นอนุรักษ์คอนกรีตและราชาโยเรียนอย่างดี โดยมีท่านรือภาคลอยเป็นดั่งประตูสู่ภาคสีชั้น จากการศึกษาพบว่าภาคลอยยังไม่มีศักยภาพพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว ควรดูแลและปรับปรุงเพื่อให้ท่านรือภาคลอยมีความพร้อมในด้านสถานที่สำหรับขายตัวเรือที่เป็นกิจจะลักษณะ สถานที่รองรือของผู้โดยสาร สถานที่จอดรถและที่รับฝากรถ ศูนย์ห้องน้ำ ห้องน้ำมีการติดตั้งท่อระบายน้ำที่ดี ไม่ล้น ไม่เสียดาย การเดินทางมาที่ภาคสีชั้น ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับการคุณภาพทางเรือ คือ อุปกรณ์ Safety ที่มีอยู่ในเรือควรอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและมีเพียงพอ กับจำนวนผู้โดยสาร ด้านบริการรถนำท่องเที่ยวเป็นการคุณภาพในภาคสีชั้น ปัญหาที่เกี่ยวเนื่อง คือ ควรการจัดระเบียบให้มากกว่านี้ ควรให้จุดบริการนักท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางในการติดต่อในการใช้บริการรถแท็ลล์ประเภท กว่ามีคิวรณ์น้ำเที่ยวตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ และเก็บค่าบริการตามแต่ละจุดท่องเที่ยวเพื่อลดเวลาในการรอของนักท่องเที่ยวในแต่ละจุดท่องเที่ยว

3) ศักยภาพความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การท่องเที่ยว ด้านจุดบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบัน มีนักท่องเที่ยวชั้นนำทั่วโลกที่สนใจ การท่องเที่ยวที่ เกาะสีชัง ควรเป็นจุดบริการหลักในการประชาสัมพันธ์ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบรายละเอียดต่าง ๆ ด้านห้องน้ำ มีสะอาดพอสมควร แต่ช่วงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ต้องรอคิว กันเนื่องจากห้องน้ำแต่ละจุดมีน้อย ด้านไฟฟ้า ปัจจุบัน เกาะสีชัง มีไฟฟ้าใช้ภายในเกาะโดยผ่านทางเคเบิล ได้น้ำ แต่เมื่อไม่นานมานี้ มีเรือใหญ่ไปเกี่ยวสายเคเบิลขาด ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไข ด้านน้ำ มีบริษัทเอกชน ทำการผลิตน้ำประปาโดยการสกัดน้ำเค็มให้เป็นน้ำจืดเพื่อ จำหน่ายให้กับประชาชน ซึ่งมีราคาสูงและคุณภาพของ น้ำไม่ดีเท่าที่ควร ด้านการสื่อสาร มีบางจุดท่องเที่ยวที่ไม่มี สัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ภายในชุมชนมีโทรศัพท์ สาธารณะไว้ให้บริการ ในอนาคตจะมีโครงการนำ Wireless มาใช้ในเกาะสีชัง ด้านระบบไฟฟ้า มีเตาเผาขนาดใหญ่ อยู่ด้านหลังเกาะป้อมห้ามพลาด ไม่ทันกับบริการณ ขยะที่เพิ่มขึ้น ด้านความปลอดภัย เกาะสีชัง มีความปลอดภัย ค่อนข้างสูง เนื่องจากจะมี อปป. และตำรวจนิรภัย ประจำใน เกาะสีชัง ไม่เคยเกิดเหตุร้ายแรงกับ นักท่องเที่ยว ด้านการนำบ้านด้านน้ำสีเขียว ปัจจุบันทางเกาะสีชัง ไม่มีการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียแต่ได้เริ่มมีโครงการจัด ทำถังดักไขมัน เพื่อใช้ภายในเกาะสีชัง น้ำแข็งแล้ว ปัจจุบัน เกาะสีชัง มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลักน้ำกรองแล้ว แต่การใช้ ประชyoชน์ จริงยังไม่เต็มกำลัง เนื่องจากมีปัญหาในแต่ละด้าน

4) สักขiyภาพความพร้อมด้านบริการท่องเที่ยว
บริการที่พัก มีบริการให้เลือกหลากหลายประเภท และบางแห่ง¹
มีบริการเสริม และสิ่งที่ต้องการให้ผู้ประกอบการที่พัก
ปรับปรุงเพื่อให้มีสักขiyภาพการบริการมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ²
ควรปรับปรุงด้านความสะอาดของอุปกรณ์ที่ใช้ภายใน
ห้องพัก โดยภาพรวมแล้วจะเป็นสีซัมเมอร์ที่พกรองรับนักท่อง
เที่ยวได้ค่อนข้างมากแต่ที่จะเป็นปัจจัยด้านที่พักไม่เพียง
พอ ในช่วงเทศกาลและวันหยุดต่อเนื่อง บริการร้านอาหาร
ปัจจุบันร้านอาหารน่าจะเสิร์ฟมีจำนวนมาก แต่รูปแบบ
ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารธรรมดามีได้มีการตกแต่งให้
น่าเดินดูใจท่าที่ควร บางร้านมีแมลงวันและฝุ่น ซึ่งควร
ปรับปรุงในเรื่องของสภาพร้านทั้งภายในและภายนอก
ให้มีบรรยากาศที่ดีขึ้นรวมถึงเพิ่มความสะอาดและปริมาณอาหาร

อาหารให้เพียงพอ กับนักท่องเที่ยว และควรเพิ่มความรวดเร็วในการบริการ บริการขนส่งเรือโดยสาร ปัจจุบันมีให้บริการอยู่ 3 บริษัทสัญญาเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป จากการศึกษาพบว่า เรื่องของลำไก่และไม่สะอาด อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเรื่องภาพลักษณ์ของเรือ นำเที่ยว ควรมีภาพแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะสีชัง ความสะอาดของเรือ ความมีอุปกรณ์ Safety สภาพดีพร้อมใช้งาน รวมถึงที่นั่งเรือ (เก้าอี้) ควรทำให้มีมั่นคงกว่าเดิม และควรให้บริการเจ้าเที่ยวน้ำเรือทึ่งสองท่าเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินทาง ตามที่ผู้เข้าชมต้องการ บริการรถนำเที่ยว มีรถให้บริการอยู่ 3 ประเภท คือ รถมอเตอร์ไซค์ สามyle และรถชนิดซึ่งรถสามyle ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่สุดและมีปัญหาเรื่องการบริการ ซึ่งควรให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้กำหนดลำดับการท่องเที่ยวของแต่ละสถานที่ และกำหนดค่าบริการเป็นรายจุด แหล่งท่องเที่ยวหรือหมวดลดด้วยการท่องเที่ยว รวมถึงผู้นำเที่ยว ควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวให้กับผู้นำเที่ยวอย่างถูกต้อง บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ปัจจุบันเกาะสีชังมีผู้ประกอบการน้อยรายในการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก บางครั้งพนักงานขายไม่ทราบราคางานค้าและ/or หรือแจ้งราคาสินค้าให้นักท่องเที่ยวไม่ตรงกับเจ้าของร้านและ/or แจ้งคุณลักษณะของสินค้าผิด ก่อความวุ่นวาย ควรปรับปรุงสินค้าให้มีเอกลักษณ์เป็นของเกาะสีชังและผลิตสินค้าให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า เพิ่มความหลากหลายของสินค้าที่จำหน่ายอยู่แล้ว เพื่อให้ท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อสินค้าที่น่าสนใจและน่าซื้อ รวมถึงการอบรมพนักงานขายให้เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากขึ้น

5) สักขiyภาพความพร้อมด้านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ปัจจุบันเกาะสีชังมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ หลากหลายช่องทาง ไม่เพียงเท่านั้นยังมีองค์กรอื่นช่วยประชาสัมพันธ์ให้เกาะสีชังด้วย แต่นักท่องเที่ยวมักไม่ทราบถึงการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ที่เกาะสีชังจัดทำขึ้น อย่างไรก็ตาม เกาะสีชังควรประชาสัมพันธ์ผ่านป้ายขนาดใหญ่ไว้ในออกพื้นที่เกาะสีชัง บริเวณถนนเส้นหลัก สถานีขนส่งรถโดยสาร (หมู่บ้าน, เอกมัย, หัวลำโพง) และควรมีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเกาะสีชังไว้ที่เกาะโดย

6) สักขiyภาพความพร้อมด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกาะสีชังมีการประสานงานกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดระยูรี ประสานงานเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและงานเทศกาลต่าง ๆ ภายใต้เกาะสีชัง และศึกษาดูงานเรื่องการแยกภาษีโครงการพระราชดำริที่แหล่งท่องเที่ยว

7) สักขiyภาพความพร้อมด้านการจัดหารังนักท่องเที่ยว เกาะสีชังไม่ได้มีการจัดหารังนักท่องเที่ยวหรือริมทรัพร์ได้แต่จะเน้นริมทรัพร์ใหญ่รุ่งทั่วที่เดินทางมาจากจ.สมุทรปราการ นำนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวที่เกาะสีชังเป็นประจำ รวมถึงนิบริมทรัพรัตน์ที่แวดล้อมมาเป็นครั้งคราว และมีการขอความร่วมมือจากภาครัฐท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักประชาสัมพันธ์ให้ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของเกาะสีชัง

ประโยชน์ที่ได้รับในการพัฒนาเกาะสีชัง ทำให้เกาะสีชังมีความเจริญขึ้น สภาพแวดล้อมดีขึ้น ประชาชนในเกาะสีชังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีวะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางตรงและทางอ้อม นอกรากนี้ยังสามารถสร้างอาชีพใหม่ให้เกิดขึ้นภายใต้เกาะ ผลการทบทวนที่เกิดจากการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง ก่อให้เกิดผลกระทบด้านบวก เช่น ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้ประกอบการต้องการลงทุนเพิ่ม ชุมชนเกาะสีชังพัฒนามากขึ้น และผลกระทบด้านลบ เช่น สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและถูกทำลาย ผลกระทบทางน้ำทางอากาศและทางเสียง ทำลายการท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งนี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ความยากในการสร้างทางบประมาณ การโอนขัดขวางการพัฒนาจากฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ราษฎรให้ความร่วมมือของชาวบ้านมีน้อย ทรัพยากรธรรมชาติท่องเที่ยวไม่เพียงพอ กับจำนวนนักท่องเที่ยว มีการใช้สาธารณูปโภคเพิ่มมากขึ้นทำให้มีเพียงพอ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง

1) จุดแข็ง ทางด้านพื้นที่ ด้านการคมนาคม ด้านชุมชน รวมถึงคุณภาพบริหารงาน เป็นผู้ดูแลดูแล ไม่มีการเชื่อมโยง (รู้จัก) ผู้ให้ผู้รับดับกระบรรทงสำนักงานประมาณ

ซึ่งล้วนแต่ส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เกาะสีชังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ชุมชนชาวบ้านมีลักษณะนิสัยของการเป็นเจ้าบ้านที่ดี รวมถึงนักท่องเที่ยวมีความปลดปล่อยต่อน้ำแข็งสูง เมื่อเข้ามาเที่ยวที่เกาะสีชัง นอกจากนี้เกาะสีชังมีโอกาสที่ดีทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรธรรมชาติของเกาะสีชังโดยรอบ จำพวก ชายหาด ถ้ำ หน้าผาและ แหลมต่างๆ

2) จุดอ่อนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากเกาะสีชังมีขนาดเล็กทำให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประชาชนชั้นขาดทักษะทางด้านการบริการและด้านภาษาอังกฤษ การให้ความร่วมมือของประชาชนในเกาะสีชังมีน้อย ระหว่างส่วนกลางภายในเกาะจะพบขยะอยู่ริมทาง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ข้างไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้

3) โอกาสจังหวัดชลบุรีเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว ทำให้เกาะสีชังมีโอกาสที่จะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวไปด้วย และช่วงสภาวะที่เศรษฐกิจชะลอตัว เกาะสีชังเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากการเดินทางไกลและมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำ

4) อุปสรรค นักท่องเที่ยวไม่นิยมเดินทางมาเที่ยว ทะเลในช่วงฤดูฝน แหล่งท่องเที่ยวประเภท “เกาะ” ภายในจังหวัดชลบุรีหรือในภาคตะวันออกมีให้นักท่องเที่ยวเลือกท่องเที่ยวได้หลายแห่งและในปัจจุบันสถานการณ์การเมืองของไทย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวน้อยลง

อภิปรายผล

นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสีชังสามารถช่วยส่งเสริมให้เกาะสีชังเป็นแหล่งการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีได้ เนื่องจากนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีจะมุ่งเสริมความมั่นคง สร้างความยั่งยืนให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีภูมิคุ้มกันตนเองในอนาคต ตามแนวทาง “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยจะเน้นเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อใหม่จำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจังหวัดชลบุรีเพิ่มมากขึ้น ขยายเวลาพักแรม และยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันเกาะสีชังมีโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับ

นักท่องเที่ยว การพัฒนานี้ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่รวมถึงเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเกาะสีชัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาล ช่ำน้ำรุ่ง (2552) การดำเนินงานของเทศบาลตามแผนนโยบายที่วางไว้ โดยประธานชุมชนและคณะกรรมการชุมชนรวมถึงผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้ ผู้มีส่วนได้เสียของหมู่บ้านที่ต้องเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็นกับนโยบาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนานา โมล่า และคณะ (2553) ที่นำเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวการมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความคืบหน้าของโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และควรซัก查ว่าให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้ความรู้แก่ประชาชนให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันหน่วยงานภาครัฐ

ศักยภาพในการท่องเที่ยวภัยในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสีชัง สำหรับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ศักยภาพความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เกาะสีชัง ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ชายหาด เกาะ ถ้ำ แหลม และหน้าผา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแหล่งท่องเที่ยว ของของศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและแก้ไขความยากจนแห่งเอเชีย (2549) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวบางไม่ทราบว่าเกาะสีชัง มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นผู้กำหนดสถานที่ในการท่องเที่ยวภายในเกาะ ให้กับนักท่องเที่ยว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทุกคนเข้าใจว่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะสีชังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น นอกจากนี้เกาะสีชังยังเป็นเกาะที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพราะเป็นเกาะที่มีพระมหาไชยศรีทรงเสด็จมาประทับถิ่น 3 รัชกาล ทำให้เกาะสีชังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง ซึ่งหากบูรณะพื้นที่สามารถพัฒนาสถานที่เหล่านั้นให้สวยงามหรืออนุรักษ์ไว้ได้ศึกษาทรัพยากรประภานี้มากขึ้น เกาะสีชังมีอีกหนึ่งเอกลักษณ์ที่สามารถ

ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนเป็นประจำทุกปีและผลักดัน และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมงาน กีฬาวัฒนธรรม และประเพณีของชาวเกาะสีชัง

2) สักยภาพความพร้อมด้านการเข้าถึงทรัพยากร ท่องเที่ยว ส่วนแรกคือ การคุณภาพจากเกาะโดยมาสู่ เกาะสีชัง และส่วนที่สองคือการคุณภาพภายในเกาะสีชัง ไปยังสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีท่าเรือเกาะลอยเป็นตั้งประดุจ เกาะสีชัง จากการประเมินคุณภาพของสันทางการคุณภาพ ภายในเกาะสีชังและการขนส่งสาธารณูปัตต์ที่เกาะลอย จนกระทั่งถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในเกาะสีชัง พนวัคุณภาพ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งควรปรับปรุงการเข้าถึงให้มี ความสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการ ประเมินสักยภาพความพร้อมด้านการเข้าถึงทรัพยากร ท่องเที่ยว ของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)

3) สักยภาพความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยว หลังจากเริ่มนิการพัฒนาการท่องเที่ยว ในเกาะสีชัง สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา ควบคู่กันไปคือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว ของศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและแก้ไขความ ยากจนแห่งเชียงใหม่ (2549) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว พนวั่ ปัจจุบันเกาะสีชังมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบถ้วนแล้ว แต่การใช้ประโยชน์จริงยังไม่เต็มกำลัง เนื่องจากมีปัญหา ในแต่ละด้าน สิ่งที่ขาดในตอนนี้คือระบบการนำบัดน้ำเสีย และเทิดชาย ช่วยนำร่อง (2552) ได้แนะนำ แนวทางในการ พัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน ในเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกเช่นกัน

4) สักยภาพความพร้อมด้านบริการท่องเที่ยว ปัจจุบันผู้ประกอบการยังขาดการลงทุนที่เกาะขั้นน้อยพระ นีปัญหานี้เรื่องที่คินไม่มีเอกสารสิทธิ์สิ่งที่ผู้ประกอบการที่พัก ควรปรับปรุงเพื่อให้มีสักยภาพการบริการมากยิ่งขึ้นกล่าว คือ ควรปรับปรุงด้านความสะอาดของอุปกรณ์ที่ใช้ภายใน ห้องพัก ควรปรับปรุงสภาพลักษณ์ของสถานที่พักทั้งภายใน และภายนอก ให้มีบรรยากาศน่าพักอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับ งานนิพนธ์ของวีรพล จินดามณี (2550) ศึกษาเรื่องแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในโครงการหลวง: กรณีศึกษาโครงการหลวงดอย อ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่

โดยภาพรวมแล้วเกาะสีชังมีที่พักรองรับนักท่องเที่ยวได้ ค่อนข้างมากแต่ที่จะเป็นปัญหาด้านที่พักไม่เพียงพอ ในช่วงเทศกาล วันหยุดต่อเนื่องแฉะมีบริการไว้รองรับนัก ท่องเที่ยวหลายประเภท นอกจากนี้ ปัจจุบันร้านอาหารบน เกาะสีชังมีจำนวนมาก แต่บรรยากาศของร้านเป็นลักษณะ ธรรมชาติได้ดึงดูดความสนใจของผู้พำนเห็น กล่าวคือ ควรปรับปรุงสภาพของสถานที่หน้าร้านและภายในร้าน ให้ดีขึ้นนำไปใช้บริการ ควรเพิ่มความสะอาดและปริมาณ อาหารให้เพียงพอทั้งนักท่องเที่ยว บางร้านมีแมลงวันและ ฝุ่นเป็นจำนวนมาก ทำให้เสียบรรยากาศในการรับประทาน

บริการขนส่งเรือโดยสาร ปัจจุบันมีให้บริการอยู่ 3 บริษัทสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน อย่างไรก็ตามควรให้ความ สำคัญเรื่อง ภาพลักษณ์ของการเป็นรือบริการนักท่องเที่ยว และเน้นเรื่องความสะอาดของเรือหลังจากการให้บริการ แต่ละเที่ยวควรมีบริการประโทรศัพท์สาธารณะเรือเข้า-ออก ให้ชัดเจน เป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้โดยสารที่มาใหม่ได้ทราบ รวมถึงการ ปรับปรุงที่นั่ง (เก้าอี้) ให้มีมาตรฐานมากกว่านี้ ตามคำแนะนำ ของศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหา ความยากจนแห่งเชียง (2549)

บริการรถนำเที่ยว เกาะสีชังไม่มีบริษัทนำเที่ยว ผู้ขับรถสายเดียวเป็นผู้นำเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ และ เป็นไกด์แนะนำท่องเที่ยวปัญหาคือ คนขับรถสายเดียว ใจให้ความรู้สึกว่าตนเป็นคนเดียว ไม่สามารถแนะนำ สถานที่ที่นั่น ๆ ตามคำบอกเล่าสืบทอดกันมา ทำให้ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกจากความเป็นจริง ดังนั้นควร มีการอบรมคนขับรถสายเดียวให้ความรู้ความเข้าใจ ในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณลักษณ์ เลิศหรรษ์กิจ (2550) เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชียง ใหม่ในที่ยวารี บริการจ้างหน่ายสินค้าที่ระลึก ปัจจุบัน สินค้าที่ระลึกที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของเกาะสีชังยังมี น้อยซึ่งในการให้บริการบางครั้งพนักงานขายไม่ทราบราคา สินค้า และ/หรือ แจ้งราคาราสินค้าให้นักท่องเที่ยวไม่ตรงกับ เจ้าของร้าน รวมถึงบวกกับคุณลักษณะของสินค้าผิด ควร มีการอบรมพนักงานขายให้เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากขึ้น ตามที่บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้นำเสนอแนวคิดไว้ว่า การให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญของการ

ห้องเที่ยว นอกจากนี้ ควรผลิตสินค้าให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า ควรเพิ่มความหลากหลายของสินค้าที่จำหน่ายอยู่แล้วเพื่อให้ทางเลือกแก่ลูกค้ามากขึ้น

5) ศักยภาพความพร้อมด้านการประชาสัมพันธ์ เพียงแค่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ปัจจุบัน เกาะสีชัง มีการประชาสัมพันธ์เพียงแค่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หลายช่องทาง ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีองค์กรอื่น ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ เกาะสีชังด้วย แต่นักท่องเที่ยวมักไม่ทราบถึงการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ที่ เกาะสีชัง จัดทำขึ้นมากเท่าไร นักช่องทางหลักที่ทุกคนกล่าวถึงคือเว็บไซต์หรืออินเตอร์เน็ต ดังนั้นผู้ส่วนเกี่ยวข้องควรปรับปรุงเรื่องการประชาสัมพันธ์ เพราะงานนันพินธ์ของชนบท บุญญูขันธ์ (2552) เรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจมาเที่ยว ทุ่งดอกบัว ดองแม่舅 จังหวัด แม่ฮ่องสอน ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ถือเป็นรากฐานของการสื่อสารที่จะช่วยส่งเสริมการเผยแพร่กระจายข่าวสาร ข้อมูลให้กับกลุ่ม เป้าหมาย เพื่อศักยภาพการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ กันถ้วน การป้ายขนาดใหญ่อาจไปติดไว้ก่อนเส้นหลัก สถานีขนส่งรถโดยสาร (หม้อชิด, เอกมัย, หัวลำโพง) ซึ่ง ควรประชาสัมพันธ์เป็นการถาวร ไม่ใช่แค่เพียงช่วงเทศกาล เท่านั้น ควรมีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของเกาะสีชังไว้ที่ เกาะโดยหรือนอกพื้นที่ เกาะสีชัง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก เกาะ สีชังเพิ่มมากขึ้น

6) ศักยภาพการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกาะสีชัง มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดชลบุรี ประสานงานเกี่ยว กับสถานที่ท่องเที่ยวใน เกาะสีชัง และงานเทศบาลต่างๆ ภายใน เกาะสีชัง รวมถึง มีการศึกษาดูงานเรื่องการแยก ขยะของชุมชน โครงการพระราชดำริที่ แหลมผักเบี้ย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของทิศชายช่วย นำรุ่ง (2552)

7) ศักยภาพความพร้อมด้านการจัดหนักท่องเที่ยว เกาะสีชัง ไม่มีบริษัทนำเที่ยวและไม่ได้มีการจัดหนัก ท่องเที่ยวหรือบริษัททัวร์ใด แต่จะมีบริษัทไทยรุ่งทัวร์ นำ นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวที่ เกาะสีชัง เป็นประจำและทาง

เกาะสีชัง มีการขอความร่วมมือจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักประชาสัมพันธ์ของจังหวัดให้ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา เกาะสีชัง มีหลาย ประการ เช่น ความยากในการทางบประมาณ เกิดการ ประท้วงการพัฒนาเกิดขึ้น ทำให้การดำเนินงานพัฒนา ต้องหยุดชะงักลง ด้านสถานที่จัดการตลาดอยคัมแบงและ ไม่มีที่จอดรถสำหรับผู้ที่ต้องการไปพักค้างคืนที่ เกาะสีชัง รวมถึงไม่มีสถานที่รองรับผู้โดยสารและไม่มีข้อมูล สำหรับบริการนักท่องเที่ยวที่ ด้านจุดบริการนักท่องเที่ยว บนเกาะสีชัง แผ่นพับไม่มีรายละเอียดนักหน่อยจากสถานที่ท่องเที่ยว มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและสาระบูรพาไม่ เพียงพอ กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของผู้ครุภัค สมารักษ์ และคณะ (2549) กล่าว ถึงปัญหาและอุปสรรคการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ในลักษณะเดียวกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ บริ托管, ศรีณยา เลิศพุทธรักษ์ และ สามารถ ดีพิจารณ์ ที่ พนวณ สถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีปัญหารือถึงที่จอดรถ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการ แก้ไข เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้เกิดความ ประทับใจและความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เกาะสีชัง ว่าแต่ละภาคส่วน ควรมีบทบาทในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างไร

1. หน่วยงานภาครัฐ (เทศบาล, ประธานชุมชน, ผู้ใหญ่บ้าน)

1.1 เมื่อได้รับประมาณมาต้องจัดหารายได้เสริม จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทางบประมาณที่มีอยู่เดิม รวมถึง การแบ่งปันผลประโยชน์และรายได้จากการท่องเที่ยวให้ แก่ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย รวมถึงจัดให้มีการอบรมประธาน ชุมชนและผู้ใหญ่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจ และนำไป เผยแพร่ให้แก่คนในชุมชน

1.2 จัดทำแนวทางการประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยว ตรวจสอบกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง และประสาน งานกับธุรกิจนำเที่ยว บริษัททัวร์ โรงแรมและที่พักต่าง ๆ

เพื่อทำให้การนำที่ยว่าสันใจมากขึ้น และการเพิ่มกิจกรรมการภายในเก้าที่นักหนีจากประเพณีที่ปฏิบัติเป็นประจำ

1.3 ควรพัฒนาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของเก้าที่ปัจจุบันไม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และควรปรับปรุงปูรูปปูริสังขรณ์ แหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งอาจสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อแสดงประวัติความเป็นมาของสถานที่ต่างๆ โดยเรียนเรียงเหตุการณ์ทั้งหมดให้เป็นเรื่องเดียวกัน แผนการอ่านจากประวัติที่ได้จดบันทึกไว้

1.4 ควรจัดให้มีการประเมินผลจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เก้าที่ปัจจุบัน โดยการถามอย่างเป็นกันเองหรือเป็นแบบสอบถามถึงความรู้สึกว่าควรให้เก้าที่ปัจจุบันมีการปรับปรุงในเรื่องใด และนำข้อมูลเหล่านี้มามวิเคราะห์ปรับปรุงเพื่อให้เกิดการพัฒนาในโอกาสต่อไป

2. ผู้ประกอบการ

2.1 พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะด้านการบริการและด้านภาษา เพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและพึงพอใจสูงสุด

2.2 ผู้ประกอบการทุกประเภทต้องเข้าใจถึงผลกระทบของธุรกิจตนต่อสิ่งแวดล้อม และต้องมีจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกระดับโลกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย

2.3 ผู้ประกอบการทุกประเภทต้องหาวิธีนำงายหรือของที่ใช้แล้วกลับมาใช้หมุนเวียนใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ ประหยัดและลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

2.4 ผู้ประกอบการทุกประเภทต้องรองรับงาให้นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการของตนมีส่วนช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยอาจเป็นการประชาสัมพันธ์หรือติดป้ายให้ช่วยรักษาความสะอาดและคูดสิ่งแวดล้อม

3. ชุมชน, ประชาชน

3.1 ประชาชนในชุมชนเกิดความตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรืออภิบทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นในทุกด้าน และในฐานะเจ้าบ้านถ่ายทอด

ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนลงให้แก่นักท่องเที่ยวได้ย่ามี

3.2 ประชาชนควรมีจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมและรักษาความชุมชน และควรมีกฎระเบียบของชุมชนในการรักษาความสะอาดบริเวณบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะรวมถึงรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวทุกจุดภายในเก้าที่ปัจจุบัน

3.3 ควรเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อให้เกิดจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมทำงานกับภาครัฐบาลในการกำกับดูแลแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม บนบานธรรมเนียมประเพณีของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

4. นักท่องเที่ยว

1) ให้ความร่วมมือในการให้ข้อเสนอแนะการประเมินผลจากนุ่มนวลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เก้าที่ปัจจุบันว่าควรให้เก้าที่ปัจจุบันมีการปรับปรุงในเรื่องใด

2) นักท่องเที่ยวควรสร้างจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในเก้าที่ปัจจุบัน โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเก้าที่ปัจจุบันจัดขึ้น เพื่อจะได้เกิดความรู้ความเข้าใจการอนุรักษ์ทรัพยากรในขณะที่ท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว

3) ควรให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดและรักษาสิ่งแวดล้อมภายใต้แหล่งท่องเที่ยวเก้าที่ปัจจุบัน นอกจากนี้ควรประชาสัมพันธ์ บอกต่อ ให้บุคคลอื่นทราบและเข้ามาท่องเที่ยวที่เก้าที่ปัจจุบัน รวมถึงแนะนำการปฏิบัติตนในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากร การเมืองเข้ามาท่องเที่ยวที่เก้าที่ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียและระบบการกำจัดขยะมูลฝอย ภายในชุมชนเก้าที่ปัจจุบัน อำเภอเก้าที่ปัจจุบัน จังหวัดชลบุรี

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างศักยภาพการท่องเที่ยวของเก้าที่ปัจจุบัน เก้าที่ปัจจุบันที่มีลักษณะคล้ายกันในทุกด้าน เพื่อมาเป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีศักยภาพ

เห็นอีกครู่แล้วขัน

3. ควรศึกษาการบริหารจัดการภาพลักษณ์ของ
ชุมชน因為สีซังให้เป็นชุมชนน่าอยู่

4. ควรศึกษาการบริหารงานของธุรกิจท่องเที่ยว

แต่ละประเภทภายในເກະສີຊັງວ່າສ່ວນຜົດຕ່ອງກຳສິນໃຈ
มาຫຼຸດເທິ່ງຍາວຂອງນັກທ່ອງເທິ່ງຍາວຢ່າງໄຮ

บรรณานุกรม

- นัตรแก้ว สิมารักษ์และคณะ. (2549). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชั้นหัวด้ำทูน. คณานุยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนเขต บุญญาณ์. (2552). ปัจจัยการตัดสินใจนักท่องเที่ยวทุ่งดอกบัวตองแม่อุคอด จังหวัดแม่ฮ่องสอนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยพยาบาลนิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชลบุรี108 คอมโคน. (2549). คุยกับนักพัฒนา 1. วันที่คืนข้อมูล 16 ธันวาคม 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.chonburi108.com/person/popup.asp?id=67>
- เทศบาลตำบลเกาะสีชัง. (2553). ข้อมูลพื้นฐาน. วันที่คืนข้อมูล 14 กุมภาพันธ์ 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.kohsichang.go.th/generalprofile-406.html>
- เดชาชัย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- พินิจ จริตงาม, ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และ สามารถ ดีพิจารณ์. (2553). การศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตacula บ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารพยาบาลศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 4(2), 59-73.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แองด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- รัตนนา โนมา, บรรพต วิรุณราช, กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินทรัช และ เริ่ม ไสแจ่ม. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา: วนอุทยานแก้วโกมล อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารพยาบาลศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 4(2), 1-12.
- วีรพล จินคำณี. (2550). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในโครงการหลวง: กรณีศึกษาโครงการหลวงอ่องขาง จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่อนำรักษาสิ่งแวดล้อม, คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการเกี้ยวปัญหาความยากจนแห่งเออเรีย. (2549). แนวทางการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพ : แสงสว่างเวิลด์เพรส.
- อร瓦ลัยภัทร เลิศพิรัญกิจ. (2550). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชั้นหัวด้ำทูนในท่าฟารี. ปริญญาโทวิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อนำรักษาสิ่งแวดล้อม, คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ